

Karácsony kontra Vitézy

A főpolgármester-választás értékelése

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2024. június

- Szentkirályi Alexandra utolsó pillanatos visszalépése kiélezte a már lefutottnak tűnő főpolgármester-választást, amit az újraszámolást követően Karácsony Gergely 41 szavazattal így is meg tudott nyerni
- Bár Szentkirályi visszalépése majdnem győzelemhez segítette Vitézy Dávidot, a Fidesznek azonban óriási presztízsveszteséget jelent, hogy 26 év után az első belsős jelöltjüket vissza kellett léptetniük
- Vitézy Dávid mögé felsorakoztak a Fidesz szavazói, de sok ellenzéki szavazó is őt választotta, míg Karácsony kevésbé tudta elérni a saját potenciális táborát
- Vitézy a külvárosokban erősebb volt, és azokban a kerületekben, ahol az ezer főre jutó autók száma magasabb, a Fidesz tehát sikerrel építette meg Karácsony ellen az „autósüldöző” toposzt

A kampány

Néhány hónappal az európai parlamenti választással összekötött önkormányzati választások előtt aligha gondoltuk volna, hogy utóbbi több meglepetést is okoz majd Budapesten. A Fővárosi Választási Bizottság hétfőn kihirdette a főpolgármester-választás eredményét, pénteken pedig a szavazatok újraszámlálása is megtörtént. Ez alapján Karácsony Gergely hivatalban lévő városvezető mindössze 41 szavazattal győzött az LMP-s jelölttel, Vitézy Dáviddal szemben, akinek javára az utolsó pillanatban még Szentkirályi Alexandra is visszalépett, így élvezhette a kormánypártok támogatását is.

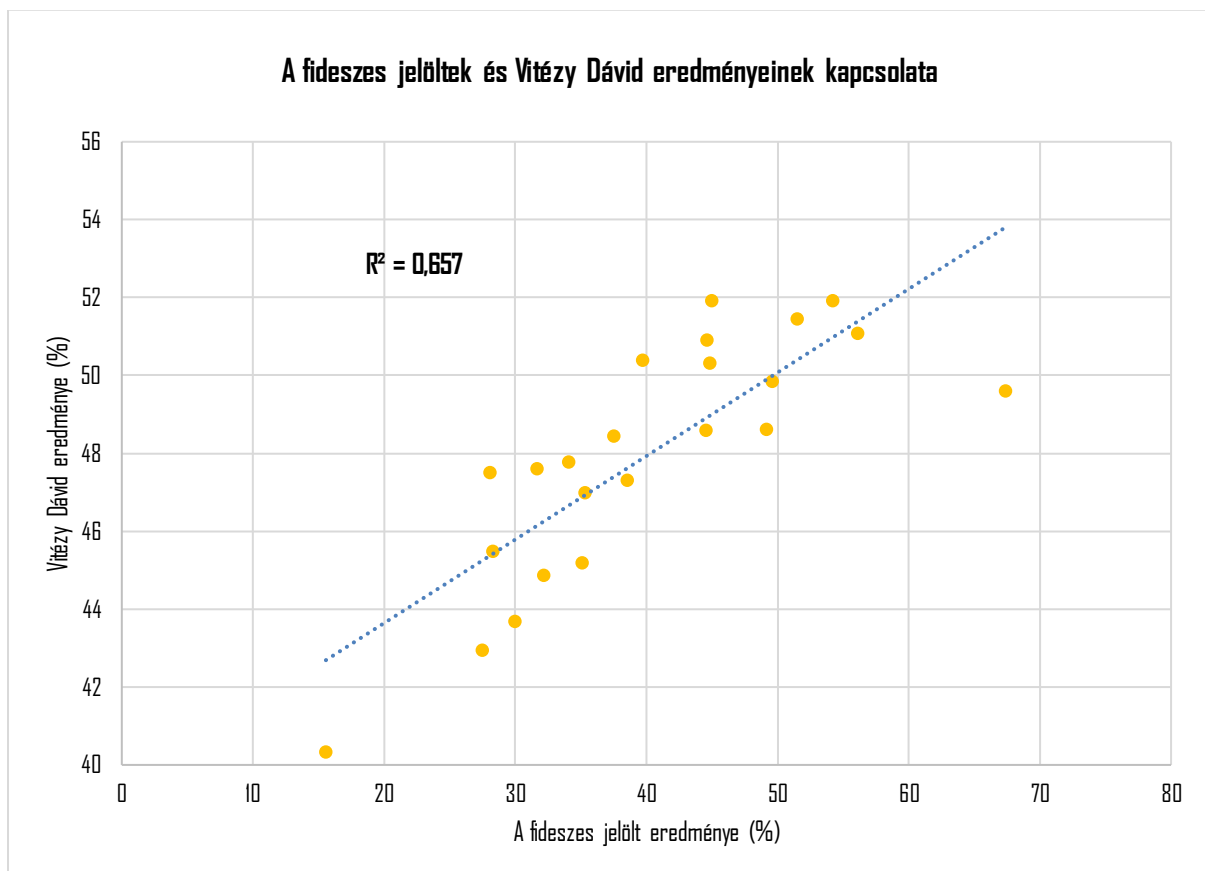
Vitézyvel kapcsolatban a kampány során két erős álláspont fogalmazódott meg: míg követői Vitézy szakértői imidzsét emelték ki, bírálói arra figyelmeztettek, hogy a BKK korábbi vezérigazgatója, az Orbán-kormány államtitkára valójában a Fideszt képviseli. Ez utóbbit erősítette Magyar Péter, a hazai közéletbe berobbant Tisza Párt tényleges vezetője is, aki Vitézy indulását a Fidesz médiahackjének nevezte. Hogy igaza volt-e, sosem tudjuk meg biztosan, de Szentkirályi visszaléptetése és Vitézy helyzetbe hozása az utolsó pillanatban erősíti a kiérlelt választási stratégia gyanúját.

Szentkirályi visszalépése után a helyzet tisztábbá vált: az az állítás, hogy Vitézy Dávid a Fidesz jelöltje, immár tartalommal telt meg. Innentől a főpolgármester-választás legfontosabb kérdése az lett, hogy kik lesznek többen: a korábban a szakértői arcélét hangsúlyozó Vitézytől a Fidesz támogatása miatt elpártoló ellenzéki szavazók vagy azok a kormánypárti választók, akik Szentkirályi visszalépése után fegyelmezetten leszavaznak Vitézyre, akivel egyébként a Fidesz a választási kampány során feltűnően kesztyűs kézzel bánt.

A Tarlós-éra főpolgármester-helyettesének, volt kormányzóvivőnek a visszaléptetése a Fidesz számára komoly politikai presztízsveszteség, hiszen Latorcai János 1998-as indítása óta ez volt az első alkalom, hogy a Fidesz egy a párt belső köreihez tartozó politikust indított Budapestért (főpolgármesteri jelölésükkor sem Schmitt Pál, sem Tarlós István nem tartozott ebbe a körbe), végül mégis, ezúttal is egy külsősnek tekinthető jelölt állt rajtvonalhoz a kormánypárt támogatásával.

A mozgósítás

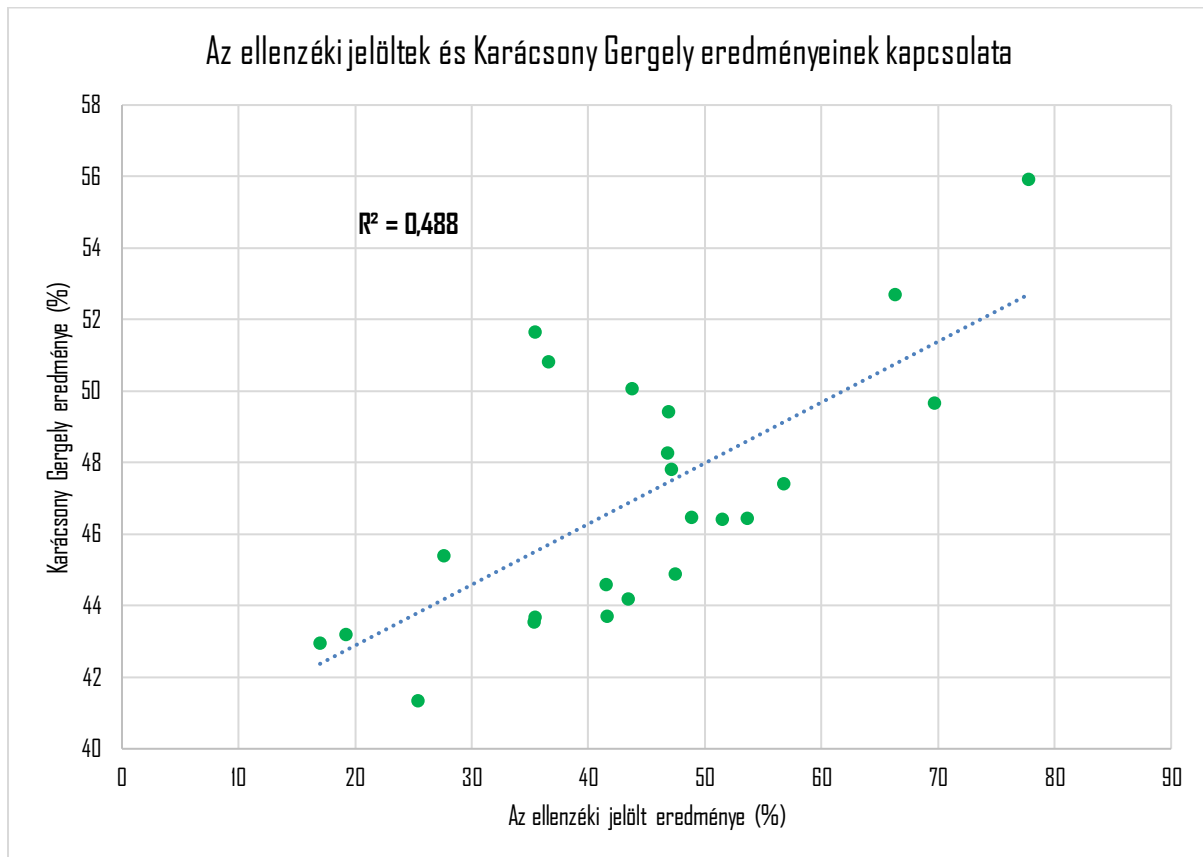
A Fidesz támogatása a szavazatarányok alapján jelentősen növelte Vitézy tábort. Míg a Fidesz a 23 budapesti kerületből csak 9-et tudott megnyerni (beleszámítva Borbély Lénárd csepeli győzelmét is, akit kizárt a Fidesz és volt fideszes kihívója is, azonban továbbra sem lehet ellenzéki polgármesternek tartani), Vitézy Dávid 13 kerületben kerekedett felül Karácsonyon. Az adatok nem csak azt mutatják, hogy Vitézy Dávid szavazói túlnyúltak a fideszes táboron, de azt is, hogy a fideszes polgármesterjelöltek jó szereplése és Vitézy erős teljesítménye összefügg.

A fenti ábra is mutatja, hogy szoros lineáris kapcsolat van Vitézy Dávid és a fideszes jelöltek teljesítménye között. Az is látszik, hogy a rosszul teljesítő fideszes jelölteket Vitézy jellemzően felül tudta múlni, szavazóinak jelentős része tehát a Fideszt hagyományosan támogató körökön kívülről érkezik.

Ezzel szemben, ha Karácsony Gergely és az ellenzéki jelöltek között vizsgáljuk ugyanezt a kapcsolatot, akkor azt mutatják az adatok, hogy az összefüggés az

ellenzéki jelöltek teljesítménye és Karácsony Gergely eredménye között kevésbé szoros.

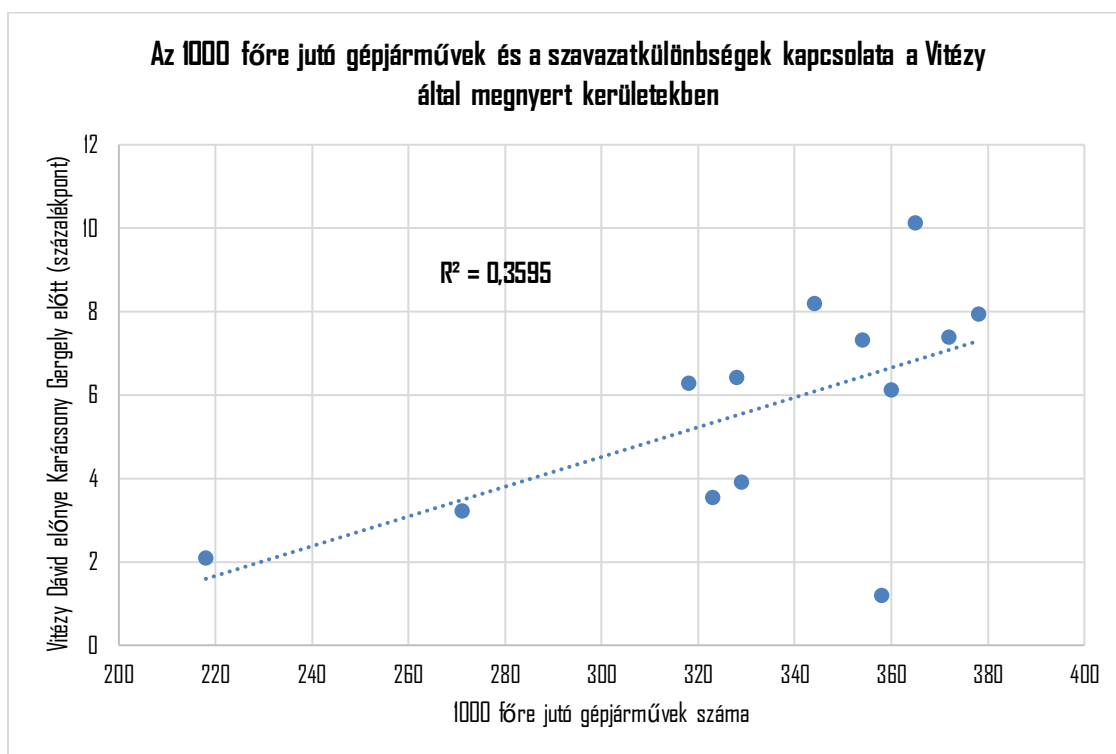
Több olyan ellenzéki induló volt, aki fölényes győzelmet aratott, Vitézy Dávid azonban csak minimális lemaradással végzett Karácsony mögött, sőt, több esetben (XII. kerület, XVIII. kerület) Vitézy meg is előzte őt. A nagyon jól teljesítő ellenzéki jelöltek közül Soproni Tamás (VI. kerület), Baranyi Krisztina (IX. kerület) és Tóth József (XIII. kerület) kerületében Karácsony magabiztos győzelmet tudott aratni Vitézy felett. Kiemelkedik ezek közül a XIII. kerület, ahol Karácsony nem csak nagyarányú győzelmet aratott (56 százalékot ért el, míg Vitézy csak 40,5 százalékot), de a magas népesség miatt ez körülbelül 9000 szavazat előnyt jelentett, ami az összes Karácsonyra leadott szavazat körülbelül 2,5 százaléka.

Demográfiai tényezők

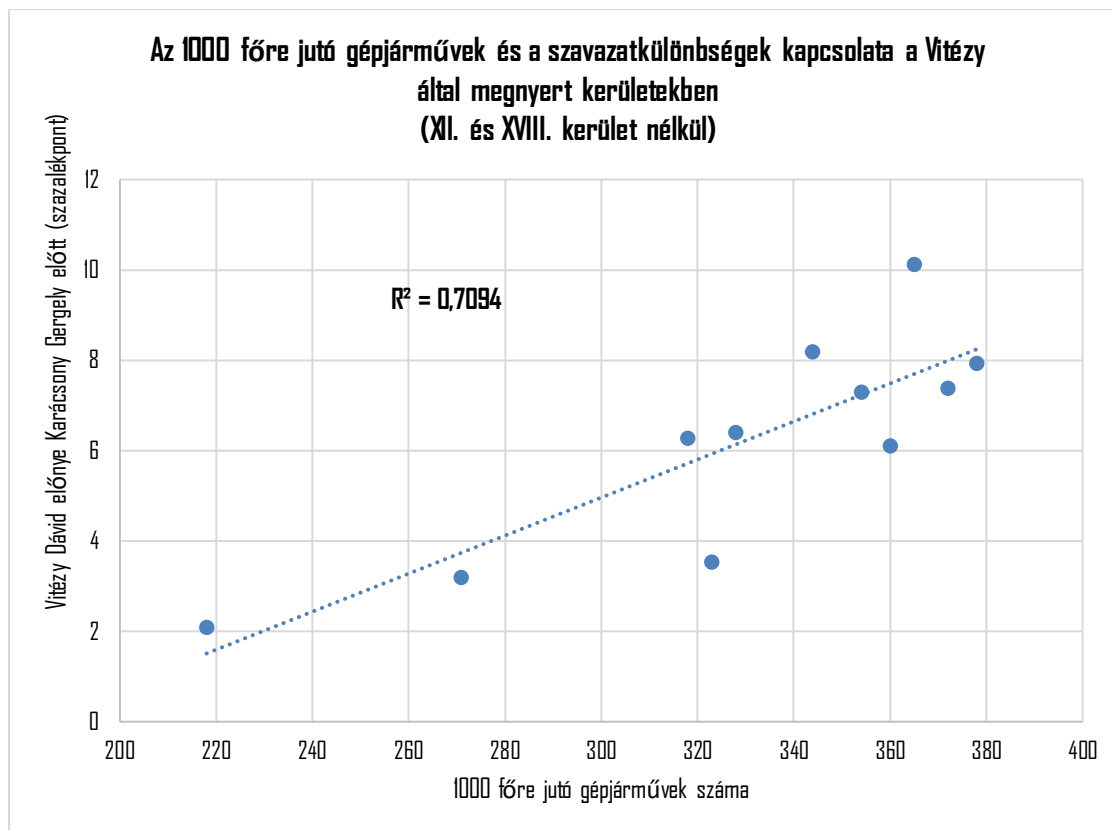
Karácsony és Vitézy több kerületben is nagyon szoros eredményt értek el, és természetesen olyan kerületek is voltak, ahol egyikük nagyobb különbséggel győzte le a másikat. Az egyes kerületek szociográfiai értelemben kifejezetten diverzek,

rengeteg olyan hagyományosan vizsgált társadalmi mutatószám van (egy főre eső jövedelem, iskolázottság, vallásosság stb.), amelyek egyáltalán nem függenek össze se Karácsony se Vitézy eredményeivel. Azt látni, hogy Karácsony Gergely jellemzően a pesti belvárosban erősebb, míg Vitézy a külső kerületekben teljesített átlagon felül. Egyértelműen azonban azt sem lehet kijelenteni, hogy a külvárosok népe egyértelműen Vitézy szavazója, hiszen Karácsony megnyerte a III., és viszonylag magabiztosan a IV. kerületet is, a XVIII. kerületben pedig Vitézy épp csak 1 százalékponttal ért el jobb eredményt, mint Karácsony.

Megfigyelhető azonban egy közepes erősségű összefüggés, ha megvizsgáljuk azt a 13 kerületet, ahol Vitézy legyőzte Karácsonyt, az 1000 főre jutó autók számának tükrében. Azokban a kerületekben, ahol az autók száma magasabb, inkább jellemző, hogy Vitézy magasabb százalékpontos különbséggel nyert.

Ez egy gyengébb korreláció, azonban jogos feltételezés, hogy a 13 kerület közül volt 4, amiben bár Vitézy nyert, a polgármestert végül az ellenzék adta, itt pedig egy jó ellenzéki teljesítmény valamennyire semlegesíthette azokat a jellemzőket, amelyekből a Vitézre való szavazás következhet. A hipotézis megalapozottságának vizsgálatához kivettük azt a két kerületet, ahol az ellenzéki jelöltek 50 százalékot meghaladó eredménnyel nyertek (XII. és XVIII. kerület).

Ebben az esetben egy kifejezetten erős korrelációt láthatunk. Ez azt mutatja, hogy az autós forgalommal talán még Karácsony Gergelynél is kritikusabb Vitézy Dávid a Fidesz támogatásával jobb alternatívának tűnik az autós szavazók számára. Ebből az is látszik, hogy a Fidesz sikeresen tudta tematizálni Karácsony általuk feltételezett autósellenességét. Karácsony Gergelynek tehát, amennyiben öt év múlva is folytatni szeretné főpolgármesteri munkáját, meg kell találnia, hogy miként tudja megvalósítani forgalomcsillapítási elképzeléseit anélkül, hogy rá tudnák égetni az „autósüldöző” bélyeget. Kérdéses azonban, hogy az autósoknak tett engedményeket mennyire fogadnák el az őt zöld imázs miatt támogató szavazói.

KONKLÚZIÓ

Szentkirályi Alexandra visszalépése végső soron nem feltétlenül bizonyult jó döntésnek, hisz Karácsony Gergely így is nyerni tudott Vitézy Dávid ellenében, a Fidesz pedig lényegében kimondta magáról, hogy nincs Budapest vezetésére alkalmas emberük. Bár Karácsony 41 szavazattal nyert a végső eredmény értelmében, de a szűk különbség azt mutatja, hogy Vitézy nem csak a fideszes, hanem az ellenzéki választók egy jelentős részének a támogatását is maga mögött tudhatja. Vitézy és a fideszes polgármesterjelöltek jó teljesítménye erősen együtt mozog, Karácsony és az ellenzéki jelöltek esetében azonban ez az összefüggés már kevésbé szoros. Karácsony támogatottsága alacsonyabb azokban a kerületekben, ahol az autók száma magasabb, tehát működött a Fidesz azon stratégiája, miszerint a főpolgármestert autóellenesnek mutatják be. Karácsony Gergely számára ezeknek a szavazóknak a visszaszerzése nem lesz egyszerű, hisz zöldpolitikájának egyik központi eleme az autós forgalom csillapítása és a fenntartható közlekedési módok (tömegközlekedés, mikromobilitás, gyaloglás) térnyerésének elősegítése.